

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De|| EXTREMA VNCTIO-||NE, ORDINE, ET MATRI-||MONIO.|| SINGVLIS LIBRIS
EX-||PLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XII. Matrimonium infidelium solubile esse, etiam quoad vinculum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54104)

iam antea cessauerat causa dispensationis: causa enim fuerat paucitas hominū. Nam quia post diluuium homines paucissimi erant, & non diu vivebant, & ante diluuium, idcirco Deus ad faciliorem propagationem generis humani, indulgit polygamiam. sed antequam Christus veniret, iam plenissimus erat mundus hominibus; quare cessauerat causa dispensationis.

Id quod homines etiam intellexisse videntur: nam nec apud Iudæos, nec apud Romanos erat in usu polygamia tempore Christi, nisi forte apud paucissimos. Si quidem in Evangelio siue discipuli, siue Pharisei, siue alij loquantur, semper de vxore in numero singulari loquuntur; & quod est manifestum indicium huius rei, Zacharias pater Ioannis, cum vxorem sterilem haberet, non tamen aliam vxorem accepit, sed cum illa vna vsque ad senectutem vixit, vt patet ex i. cap. Lucæ.

Vnum adhuc solui posset argumentum ex epistola Gregorij III. ad Bonifacium, vbi vxorem secundam concessisse videtur cuidam ob ægritudinem primæ. Sed de hac re disseruimus lib. 4. de Pontifice, cap. 12. SOLVTIO communis est, illam primam non fuisse veram coniugem ob impedimentum perpetuum, atque id Gregorium declarasse.

CONTROVERSI A QVART A.

De Matrimonij Firmitate.

CAPVT XII.

*Matrimonium infidelium solubile esse, etiam quoad
vinculum.*

SEQVITVR controuersia QVART A, quæ est de Matrimonij firmitate. Vbi est initio OBSERVANDVM, aliud iudicium esse debere de coniugio fidelium, aliud de coniugio infidelium; & rursus aliud de coniugio fidelium rato, & non consummato, & aliud de
KK 2 coniu-

coniugio fidelium rato, & consummato: denique aliud de coniugio fidelium consummato quoad diuortium, aliud quoad repudium. Ex quo quatuor quaestiones existunt de Matrimonij firmitate; sed vltima est huius loci maximè propria, & præterea grauis admodum, & difficilis: ideo priores tres breuiter perstringemus.

PRIMA igitur quaestio de coniugio infidelium, breuissima erit. Coniugium enim infidelium solui posse, etiam quoad vinculum, si alter coniugum conuertatur ad fidem, & alter nolit ei cohabitare sine iniuria Creatoris: extra controversiam est, ex doctrina B. Pauli, 1. Corinth. 7. *Si infidelis descedit, discedat, &c.* Et ex doctrina Ecclesiae 28. q. 2. can. Si infidelis, & cap. Quanto, & cap. Gaudemus, de diuortii.

NEQUE obstat illud: *Quod Deus coniunxit, homo non separet.* Matth. 19. neque illud: *Qui dimiserit uxorem, excepta causa fornicationis, &c.* Ibidem: neque illud, quòd propter hæresim non soluitur vinculum Matrimonij, cum tamen hæresis species infidelitatis sit.

Nam ad PRIMVM responderi debet, hoc Matrimonium non dirimi ab homine, sed à Deo, cuius interpretem habemus Apostolum Paulum.

AD SECUNDVM Caietanus in commentario cap. 7. prioris ad Corinth. respondet, *Christum dedisse libertatem solis viris, dimittendi causa fornicationis uxores, non autem uxoris dimittendi viros. Paulum autem loquutum esse de causa, quæ sit communis viro & uxori, & hanc esse voluisse, conuersionem alterius coniugis ab infidelitate.*

SED hæc solutio non videtur satisfacere argumento. Nam in primis (vt infra ostensuri sumus) Dominus loquitur de dimissione quoad thorum, non quoad vinculum: in illa autem re pares sunt vir, & uxor: potest enim, & vir uxorem adulteram, & uxor virum adulterum relinquere.

SED neque hæc loca rectè conciliat Kemnitius, qui scribit in 2. part. Exam. pag. 1248. Christum loqui de eo, qui dimittit iniuste, Paulum autem de eo qui iniuste dimittitur. NAM vt Augustinus notat in libro de adulterinis coniugijs, cap. 2. & 3. Paulus nõ tantum permittit coniugi deserto ab infideli, aliud Matrimonium inire, sed etiam permittit simpliciter, dimittere infidelem, etiam si conhabitare velit: *solum enim consulis,*

non

non autem præcipit, vt coniunx fidelis non dimittat coniugem infidelem, si is velit cohabitare; & idè si quis dimittat. volentem cohabitare, non peccat contra vllum præceptum. PRAETEREA. Si infidelis non deferat fidelem, sed velit ei cohabitare cum iniuria Creatoris, perpetuò scilicet persuadendo reditum ad infidelitatem, & Christum blasphemando: certè poterit à fidele dimitti, iuxta illud: *Qui non odit patrem, & matrem, uxorem, filios, &c. propter me.* Lucæ 14. Hæc igitur est, Apostoli sententia. Si infidelis discedit, nimirum nolens cohabitare, aut nolens sine iniuria Creatoris, discedat, &c.

Dicendum est igitur cum Augustino lib. r. de adulterinis coniugiis, cap. 1. & 2. Christum loqui de Matrimonio inter fideles, Paulum de Matrimonio contracto inter infideles, id quod Paulus ipse satis declarat. Nam cum dixisset: *Præcipio, non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere*, subiungit: *Ceteris autem ego dico, non Dominus; si quis habet uxorem infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam, &c.* Vbi per ceteros, intelligit eos, qui Matrimonium ante fidem contraxerunt, de quibus Dominus nihil præceperat: de his ergo Paulus consilium dat, vt vir non dimittat uxorem infidelem, si ea velit cohabitare sine iniuria Creatoris. Sed quia hoc est consilium, non præceptum, idè licet etiam dimittere uxorem infidelem, & tunc maximè, si nolit cohabitare.

AD TERTIVM dicendum, magnum esse discrimen inter coniugia contracta in infidelitate, & coniugia contracta post Baptismum. Priora enim, etsi rata sint & firma ex natura suarum tamen Sacramenta non sunt, & idè deest illis potissima ratio insolubilitatis. At posteriora, Sacramenta sunt, & proinde duplicem habent rationem insolubilitatis. Quod ergo Apostolus docuit de Matrimoniis in infidelitate contractis, non debet extendi ad Matrimonia contracta post Baptismum: & idcirco si alter coniugum conuertatur ab hæresi, & alter nolit cohabitare sine iniuria Creatoris, non soluitur Matrimonium quoad vinculum, non quia hæresis non sit species infidelitatis, sed quia Matrimonium illud post Baptismum contractum fuerat, & ea de causa Sacramentum erat: & similiter si alter coniugum Christianorum, fiat non

tantum hæreticus, sed etiam apostata, Ethnicus, atheus, tamen nunquam soluitur vinculum Matrimonij, quia Sacramentum est.

Et hinc soluitur etiam dubitatio, quæ nasci posset, cur videlicet si coniux fidelis nolit cohabitare cum coniuge etiam fidei, nisi cum iniuria Creatoris, eum scilicet perpetuò ad malum sollicitando, cur inquam, non possit Matrimonium solui: causa enim iam reddita est, quod eiusmodi Matrimonium in Ecclesia contractum, Sacramentum sit.

CAPVT XIII.

Matrimonium ratum non consummatum, solui etiam quoad vinculum, per ingressum in religionem.

LETTERA questio, de Matrimonio fidelium ratum non autem consummato, tractata est à nobis in 2. lib. de Monachis, cap. 38. Itaque ad eam Locum remittendum putauimus.

CAPVT XIV.

Matrimonium consummatum solui posse quoad thorum, & cohabitationem.

ERTIA questio est de solutione Matrimonij consummati quoad thorum, & cohabitationem, manente vinculo coniugali, quæ solutio proprie dicitur diuortium à Theologis: & distinguitur à repudio, quod est solutio etiam quoad vinculum. Quamuis Iureconsulti paulo aliter accipiant istas voces: nam repudium vocant dimissionem tum sponsæ, tum etiam vxoris; diuortium autem, dimissionem solius vxoris post Matrimonium, siue quoad thorum, siue quoad vinculum, vt patet ex l. inter stuprum, & l. inter diuortium, ff. de verb. signific. vnde tam in iure canonico, quam civili, in titulo de diuortijs, agitur de solutione Matrimonij, siue quoad thorum tantum, siue etiam quoad vinculum.

Sed